

1.

Vertrouwen is een hachelijke zaak. Wie is te vertrouwen? Wat is betrouwbaar? Veel mensen leven in wantrouwen. In bepaalde gevallen is dat heel goed te begrijpen. Slachtoffers van de Toeslagen Affaire zijn het vertrouwen in de overheid helemaal kwijt. Bewoners van de aardbevingsgebieden in Groningen vertrouwen niemand meer die komt melden dat de zaken nu echt opgelost gaan worden. Jongeren in de jeugdzorg die van de ene naar de andere hulpverlener worden gestuurd en nu tegenover nummer vijftig zitten. Waar moeten ze nog het vertrouwen vandaan halen dat deze persoon niet ook weer weggaat? Ook mensen die keer op keer zakelijk besodemieterd zijn door anderen, vertrouwen niemand meer. Veel Trump-aanhangers raken het vertrouwen ook kwijt. Nu alle beloftes en kreten loos blijken te zijn, er toch weer oorlog wordt gevoerd, de leugens te groot worden en de prijzen voor levensonderhoud de pan uit rijzen. Gaan de ogen van steeds meer mensen open. Vertrouwen, het komt te voet en vertrekt te paard, zegt het spreekwoord.

Het kunnen en durven vertrouwen groeit vanaf onze vroegste kindertijd. Psycholoog Paul van Lange van de VU in Amsterdam zegt in het tijdschrift Psychologie: 'Vertrouwen is niet iets wat mensen hebben of niet hebben, het is een van de weinige eigenschappen die nauwelijks genetisch bepaald zijn.' Daarmee zegt hij eigenlijk dat vertrouwen geleerd moet worden. Of zoals hij het zelf zegt: 'Vertrouwen is sterk omgevingsafhankelijk.'

Bepalend is dus of je in een omgeving zit die vertrouwen aanwakkert of juist niet. Een omgeving waarin je vertrouwen ontvangen mag, of waarin vertrouwen geschonden wordt. Kinderen die er niet op kunnen vertrouwen dat hun ouders goed voor hun zorgen maken een moeilijke start. Kinderen die door verwaarlozing, misbruik of huiselijk geweld leren dat niemand te vertrouwen is, zelfs je meest nabije familie niet, die worstelen een leven lang met de vertrouwensvraag.

Gelukkig geldt dat niet voor iedereen. Velen maken op het gebied van vertrouwen een gezonde start. Maar ook dan is het niet vanzelfsprekend en niet altijd even makkelijk om in moeilijke situaties te blijven vertrouwen. 'Het is belangrijk', zo zegt diezelfde Paul van Lange, 'om te beseffen dat vertrouwen iets is wat je steeds moet bevestigen'. *Eens vertrouwen is altijd vertrouwen* gaat dus niet op, je moet steeds opnieuw ervaringen hebben die vertrouwenwekkend zijn, die vertrouwen schenken, om te kunnen blijven vertrouwen. Situaties die het vertrouwen beschamen hebben over het algemeen grotere impact en werken dieper en langer door, dan positieve ervaringen.

2.

We hoorden twee verhalen in elkaar gevlochten. Verhalen die verschillend zijn maar die tegelijk op elkaar lijken en over hetzelfde gaan. *Vertrouwen* is het sleutelwoord. Van Jairus wordt het vertrouwen wel heel erg op de proef gesteld. Hij krijgt een van de ergste berichten te horen die een mens kunnen overkomen: je kind is dood. De vrouw die al twaalf jaar aan bloedvloeiingen lijdt is zelf actor van vertrouwen. Het is niet Jezus die haar redt, maar haar eigen vertrouwen is haar redding, zo laat Jezus weten. Waarom deze twee verhalen? Waarom een vrouw die al twaalf jaar ziek is en een meisje van twaalf dat schijnbaar dood is?

Het volk van Galilea en Judea is na de Joodse Oorlog verslagen. De toekomst van de twaalf stammen is stukgeslagen, op sterven na dood. Ze hebben te lijden onder de bloedige onderdrukking van het Romeinse imperium. De evangelist, die zijn verhaal schrijft na die oorlog en die vernietiging van het jaar 70, verbindt de situatie van wanhoop en vertrouwen, ellendige verlamming en toekomst, met de situatie van het volk Israël. De twaalf stammen van Israël – verbeeld door het twaalfjarige meisje dat ten dode was opgeschreven en de vrouw die al twaalf jaar onrein was vanwege vloeiingen – zijn

vernietigd en uitgemoord. Ze zijn ten dode opgeschreven en wat er nog van over is, gaat gebukt onder de dictatuur van de bezetter en is dus op allerlei fronten onrein.

Maar – zegt het verhaal – dood en verderf hebben niet het laatste woord, de vernietiging van het volk, de cultuur, inclusief de tempel, daar zal het niet bij blijven. Natuurlijk wel, wanneer je je blijft vastbijten in doemdenken, in wanhoop, maar niet wanneer je kiest voor de bevrijdende kracht die uitgaat van vertrouwen. De vrouw over wie we horen, is door haar ziekte onrein. Ze is daarmee verstoten uit de samenleving, onaanraakbaar volgens de Thora. Maar als ze de dingen over Jezus hoort, krijgt ze hoop. Hoop tegen alle logica en verwachtingen in.

Zijn er in onze tijd nog mensen die onze hoop voeden? We kunnen soms snakken naar een mens of naar een groep, die tegen alles wat er in onze wereld speelt en zich aan duister en politiek-bruin aan het ontwikkelen is, een weerwoord stelt, een daad stelt die vertrouwen wekt. In de VS gana steeds meer mensen de straat op. Kan dat vertrouwen geven in de chaos en drukte van alle afbraakgeluiden en decreten? In Nederland blijven duizenden vrijwilligers inzetten voor vluchtelingen en asielzoekers. Horen we dat doorheen het gekrakeel van het zoveelste protest tegen de komst van een azc in een stad? Zijn we nog in staat door de veelheid negativiteit, de chaos en drukte van de schreeuwers, te zien wat er aan vertrouwenwekkends gebeurt, dat er nog mensen zijn die wel te vertrouwen zijn?

In de drukte van de mensenmassa, dwars tegen het taboe van haar onaanraakbaarheid in, ziet de vrouw een kans. Alleen al door vluchtig en stiekem zijn kleren aan te raken, zal ze genezen worden, zo houdt ze zichzelf voor. En zodra ze dat doet, voelt Jezus dat er kracht van hem uitgaat. Vertrouwen geeft kennelijk kracht. Daarom zegt Jezus dan ook niet tegen haar: 'Ik heb je gered', maar: 'Je vertrouwen heeft je gered'. Het was een vertrouwen, wellicht roekeloos en naïef, dat nodig was om het taboe en de schaamte te doorbreken en om de vrouw weer een nieuw leven te geven. Taboes over onreinheid en schaamte zijn er nog steeds. Zeker wat betreft vrouwen. Hoeveel meisjes en vrouwen blijven er niet achtergesteld en naamloos? Zien in de chaos niemand die hen uit het isolement van wantrouwen kan halen?

3.

Jezus beantwoordt het vertrouwen, door de vrouw te zien en te bevestigen dat ze er mag zijn, dat ze recht van bestaan heeft. Verandert de letterlijke aanraking haar wereld, of is het haar eigen kracht, moed, vertrouwen? Is dat het wonder? Het zou geen wonder mogen zijn: mensen die elkaar durven aanraken, en aankijken. Iemands hand vastpakken en zeggen: 'Sta op, ontwaak, je leven mag beginnen'.

In de Schrift gaat het nooit om een willekeurige wonderlijke genezing hier en daar, terwijl anderen pech hebben en niet genezen worden. Het gaat niet om mooie verhalen van wat ooit waar gebeurde. Waar, in de zin van historisch waargebeurd, terwijl wij hier zitten met onze ellende en onze dierbare doden en er steeds maar niets waar gebeurt. Genezingsverhalen, opstandingsverhalen in de Schrift willen laten zien dat een andere wereld mogelijk is. Het zijn verhalen die het vertrouwen in een ander bestaan dan een leven in onvrijheid, in angst van wat er allemaal kan gebeuren, verhalen die vertrouwen in een nieuwe toekomst versterken en tot leven brengen.

'Dochter, je vertrouwen heeft je gered.' Durf ik te vertrouwen, ook als alle signalen mij doen wantrouwen? Durf ik me toe te vertrouwen aan een ander, een mens die naast mij staat, maar ook aan een groter verhaal, een visioen, een brede gedachte die mijn eigen kleine leven ontstijgt? En ben ik nog in staat door alle onrust heen te zien waar dat vertrouwen gevoed kan worden?

Een oproep tot vertrouwen is immers geen oproep om alle signalen in de wind te slaan, gevaren te negeren, pijnlijk beschadigd vertrouwen weg te honen. Vertrouwen zegt niet 'het komt wel goed', 'maak je niet druk over alles wat in de wereld nu aan de hand is', 'maak je niet druk over je pijn of ellende'. Het zegt niet dat we ons geen zorgen hoeven te maken, het zegt niet dat we niet waakzaam

moeten zijn. Maar vertrouwen is wel een uitnodiging om je – ondanks alles – toe te vertrouwen aan wat goed is, geloven dat je ellende gezien is, geheeld kan worden en geloven dat je vertrouwen niet zal worden beschaamd. Vertrouwen laat je kijken voorbij de dagdagelijkse werkelijkheid en bied je een stip aan de horizon, bied je een begaanbare weg door de chaos en het wantrouwen heen.

4.

De effecten van vertrouwen hebben in de Schrift vaak iets dwingends. Tot drie keer toe staat er onmiddellijk (Lukas 8, 44;47;55). Zoals wantrouwen er langzaam insluipt en je uiteindelijk tot een levende dode maakt, breekt vertrouwen je direct open naar de wereld en de mensen om je heen. De bevrijdende kracht van een besluit dat je vol vertrouwen neemt is enorm en onmiddellijk voelbaar. Zo sterk zelfs dat je vaak niet begrijpt waarom je soms jarenlang in een situatie van twijfel bent blijven hangen, terwijl het je al die tijd heeft verlamd, terwijl het leven uit je wegstroomde, zoals bloed uit een open wond, terwijl het je onvrij heeft gemaakt, je tot op bepaalde hoogte wellicht zelfs het leven heeft ontnomen.

De dood staat in de Schrift voor alles wat geen leven is, voor alles wat geen kwaliteit van leven heeft. En dat verbindt ze met bevrijdend handelen. De levende dood is geen onoverwinnelijk feit, er is aan te ontsnappen, er is aan te ontkomen, je kunt eruit opstaan. 'Ik zeg je: Sta op!'

Dat het zo moge zijn.